

Több megbecsülést a Hercules-villának!

1958-ban az óbudai *Meggyfa utcai* lakótelep iskolájának alapozásánál ókori cseréptöredékeket találtak. Régészek vizsgálták meg a terepet és megállapították, hogy az iskola számára kijelölt területen egy terjedelmes, a hajdani *Aquincum*hoz tartozó római villa alapfalai rejtőznek a föld alatt. Az iskola alapfalait át kellett tervezni, mivel a területen csodálatos szépségű mozaikok, falfestmény töredékek, szarkofágok és a talajfűtés, valamint a vízvezeték maradványai kerültek elő.

A Fővárosi Történeti Múzeum által végzett feltárási munkák 1958 és 1967 között 12 helyiségből álló villaszerű épületet hoztak a felszínre. 4 szobában a díszes mozaikpadló, jó karban fennmaradt. A II—III. század fordulójáról származó villa valószínűleg magas rangú katonatiszt tulajdona lehetett, a *Nagyszombat utca* táján elhelyezkedett római katonaváros és a mai *Aquincum* név alatt ismert romterület között húzó-dó villanegyedhez tartozhatott.

A leletet azóta rekonstruálták és megfelelő védőépületek alá helyezték. Magyarországon mindeddig kevés figurális római mozaik került elő, itt pedig négy is van. Közülük kettő *Hercules* mondájával kapcsolatos, az egyik érdekes fríz tigrisnek szőlőt kínáló puttót ábrázol, egy másik a villa fürdőhelyisége közelében fellelt mozaikon pedig realiztikus öklölvívó jelenet elevenedik meg.

A centrális fűtőberendezés felől talajfűtéssel (*hypocaustummal*) fűthető, egymásba nyíló, mozaikpadlós szobák egyikében finom művű, festői mozaiktöredék maradt fenn. Ez *Deianirát*, *Hercules* fiatal feleségét *Nessos* kentaur karjaiban ábrázolja, míg a folyón átszállításra váró hős az asszonyával útközben bizalmaskodó *Nessosra* irányítja nyílát. A mozaik töredékében is gyönyörű. Régészek becslése szerint eredetileg 60 000 mozaiklapocskából állt, egy-egy négyzetcentiméterre 6—8 mozaikszemcse is jutott.

Freskó- és falfestmény-töredékek alapján további díszítmények is hihetően érdemlően rekonstruálhatók. A nagy, félkörívű záródással végződő hajdani fogadó- vagy tanácsteremben egy mozaiktöredék a tántorgó, bortól ittas *Herculest* ábrázolja, akit többen támogatnak. A részeg *Hercules* alakját — az egész jelenettel együtt — egy itáliai római kori ábrázolás alapján sikerült rekonstruálni. Indadiszek, szőlővenyigék és *Bacchus* kedvelt állata, a tigris látható ezen a nagyalakú mozaikon, amelynek egy része kitűnő állapotban maradt fenn, a többi azonban csak analógiák alapján rekonstruálható. Egy elegáns kis kútfulke, díszes párkányzatok és egy istennő szobra teszi teljessé ezt a csodálatos atmoszférát árasztó, ókori világot.

A környék főútvonalán, a *Szentendrei úton* semmiféle tájékoztató

tábla nem jelzi, mekkora régészeti és egyben idegenforgalmi kincseket rejt a környék. A nemzetközileg is jelentős, immár két év óta hozzáférhető római kori építmény publicitása minimális. A televízió és a rádió egy-egy alkalommal megemlékezett ugyan róla, egyébként *külföldiek (főleg szakemberek) körében nagyobb híre van, mint amennyit hazai közönségünk, vagy akár a környék lakói tudhatnak róla.*

A látogatókat kalauzolól kedves és igen figyelmes gondnoknál szerint a hétköznap 8-tól 1-ig, vasárnap pedig délután 6-ig nyitva tartó romkertnek egy nyári héten 50—130 között változik a látogatói létszáma, ami — valljuk be — bizony édeskevés. Egyfajta kulturális lokálpatriotizmusra volna szükség, hogy ezt az ország-világ előtt büszkén mutatható római kori feltárásunkat idehaza is népszerűsítsük és belső idegenforgalmunk jelentős tényezőjévé avassuk. Rádió- és sajtópropagandára van szükség, sőt, a romterület egyes objektumairól készítenő levelezőlapokra, dia-positívokra, hiszen a *Hercules-villa* vendégekönyvének soknyelvű bejegyzései között nem egy bizonyítékát találjuk annak, milyen nagy, nemzetközi megbecsülésnek örvend Óbudának ez a legújabban feltárt, ritka értékű római kori emléke.

Bauer Jenő dr.

